

Dopis
pro mou
ženu

PENTTI SAARIKOSKI

DOPIS PRO MOU ŽENU

Praha 2016

PENTTI SAARIKOSKI

Dopis
pro mou
ženu

Přeložil Michal Švec

Tato kniha vychází za finančního přispění
FILI — Informačního centra finské literatury.

This work has been published with the financial
assistance of FILI — Finnish Literature Exchange.

*Kniha vychází za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR.*

Copyright © Pentti Saarikoski's heirs
First published in 1968 by Otava Publishing Company Ltd.
with the Finnish title *Kirje vaimolleni*.

Published in the Czech language by arrangement
with Otava Group Agency, Helsinki.
Translation & epilogue © Michal Švec, 2016
Czech edition © dybbuk, 2016

ISBN 978-80-7438-143-0

Na tomhle místě jsem už kdysi byl. Je fajn být na místě, kde už člověk byl. Kavárna se jmenuje Wimpy House. Objednal jsem si čaj a sýrovej sendvič. Čaj je se smetanou. Spím teda první noc sám, v hotelu jménem Lincoln, jaký to asi bude, po dlouhý době jen spát a nešoustat. Ale za ten rok máme našoustáno i do zásoby. Začínám psát tuhle knížku, který jsem vymyslel název před pár hodinama v letadle, a připadám si jako školák, ale přesto nehodlám kvůli lepší známce škrtnout jediný slovo, a ani pak, až budu tohle na ostrovech u Vaasy přepisovat načisto, žádný nepřidám. Pokusím se ti povědět všechno, co se za tyhle dlouhý dva měsíce stane. Povím ti všechno, co se bude dít kolem mě, a povím i všechno, co se bude dít v mé hlavě. Nevím, jestli je to tak správný. Ale nic jinýho než psaní na práci nemám. Jedině chyby opravím. V textech jsou především chyby. Ve šrajtofli už nemám žádný finský peníze. Všecko je tesklivý, já jsem šťastný, o dost šťastnější, než

když jsem tu bydlel naposled, bydlel jsem v Camden Townu. Povím ti o tý době. Šel jsem se podívat na tu ulici, kde jsem před pár lety bydlel s tou ženskou, kterou znáš, s tou, co má můj nemanželský dítě. Ta ulice už neexistuje. Postavili tam moderní bytovku ze žlutejch cihel a na místě můj oblíbený hospody je teď garáž. Sedím v nudným podniku na rohu vedlejší ulice a nudím se. Přemýšlím o tý Herttině básni, jak nic neexistuje, není televize není domovník nejsou zdi není podlaha a není vůbec nic. Není hotel Hansa. Nejsi ty nejsou tvoje oči nejsou tvoje vlasy nejsou tvoje prsa není tvoje kunda není vůbec nic. Já sedím tady, v hospůdce v Camden Townu, u vedlejšího stolu sedí Indové, na koberci spí bílá kočka, police se blyští flaškama a já vzpomínám na tvý bradavky, který ještě dneska ráno pro mě tvrdly, a na tvý prsa, který ty bradavky rozechvívaly, jak jsem se na ně díval. Byla to dobrá šoustačka, vzpomenu si na ni, až mi bude smutno: až mi ráno nikdo neudělá snídani a až mě večer nikdo nepozve do postele. Myslím na tebe v jednom kuse. Pořád seš v můj hlavě. Měl jsem ti říct o tý druhý ženský, o tý, se kterou jsem byl a žil tady v Camden Townu. Nechci o ní vykládat nic špatnýho, měla přece píču a taky něco v hlavě, ale byla líná a neschopná. Měli jsme jeden pokoj a peněz tak málo, že jídlo jsme museli většinou krást. V tom jsme se oba časem vypracovali na profíky. Byla taková zima, že se nedalo dělat nic

jinýho než jenom ležet pod dekou a šoustat. Nejspíš kvůli tomu se mi ta ženská taky znechutila, a když z Finska přišly prachy, ožral jsem se do němoty a odletěl pryč. Celou tuhle historku jsem ti určitě vyprávěl už nejmíň stokrát. Jak jsem pak letěl do Paříže, pobyl tam dva dny, a odtamtud pak do Dublinu, a jak jsem se v Dublinu snažil dát do kupy svý manželství, jak se to nepovedlo a jak jsem pak po návratu do Finska skončil v blázinci. To všechno už jsem ti přece vyprávěl. Za jeden rok se třicet let převyprávět stihne. Tu ženskou, co jsem tu s ní bydlel, jsem měl pochopitelně rád. I tak jsem s ní nemohl žít. Strašně se courala. Na ulici jsem šel vždycky aspoň dva metry před ní. A nikdy se na mě nenaštvala. Když se muselo někam zavolat, tak teda volala ona, ale nic moc jinýho nedělala. Na její prdel nezapomenu, byla to prdel, co se nedá přirovnat k ničemu jinýmu než k celý krajině, nebo k mrakům, který jsou vidět z velký výšky z letadla. Jednou ji probudila myš, co se jí hrála v kundě. To už je dávno. Teď už neexistuje. Není ani Camden Town. Není vůbec nic. Ta ženská se jmenovala Leena. Přemýšlel jsem, že bych pro ni v týhle knížce používal nějaký jiný jméno, krycí, ale k čemu by to bylo. Udělali jsme si dítě, tady v Londýně, nebo možná už před odjezdem, tam na venkově, jak Leena ležela celý dny v posteli a čekala, až dám do kupy svých pět stránek a přijdu ji ošukat. Teď vůbec necítím hořkost,

prostě jen píšu. Každýho druhýho dne chodila do vesnice nakoupit jídlo. Obchod byl dva kilometry daleko a já se díval z okna, jak se Leena s našpulenou zadnicí belhá po cestě. V Taivassalu jsme bydleli měsíc a za tu dobu jsem si ji stačil znechutit. Do Londýna bych ji byl nejradši nevzal, ale neměl jsem to srdce jí to zakázat. Leena měla dlouhý vlasy a široký rovný zuby. Potkal jsem ji na jednom mejdanu. Řekl jsem jí, ty seš můj děvče, protože podle mě vypadala jak děvka a já zrovna tehdy děvku potřeboval. Trvalo dlouho, než jsme se spolu naučili šukat. Jasně že jsme spali v jedné posteli, ale vždycky došlo jen na osahávání a lízání. Nepostavil se mi. Byla to pro mě příšerná doba, někdy ti o ní povím, jestli si vzpomenu. Povím ti o všem, co mě napadne. Londýn už pořádně neznám a tohle už není ten Londýn, co jsem poznal s Leenou. Ani metrem už jezdit neumím. Měl jsem jet na Piccadilly Circus, ale dostal jsem se do Regent Street a teď sedím v nějaký divný hospodě, kde jsem nikdy dřív nebyl. Co už, je to tu fajn a snacks always available, vypiju svůj gin a vydám se zas dál. Vyprovodilas mě až do Seutuly. Co teď zrovna děláš: myješ nádobí? díváš se na televizi? myslíš na mě, to vím. Teď se neuraž, ale podle mě je fajn bejt občas sám, všechno pozorovat, vzpomínat, uspořádávat si myšlenky. Byli jsme spolu v jednom kuse, a proto jsem ti nepsal dopisy. Tenhle bude dlouhej. Povím ještě něco o Leeně.

Když jsem ji poznal, byl jsem ženatej a má tehdejší žena to vzala hodně těžce. Nejdřív mi v restauraci, kde jsem na Leenu natrefil, vchrstla do ksichtu karafu vody, pak skočila z mola do moře, jen co si napřed vyzula nóbl italský botky. Tohle jsem ti nejspíš už říkal. Nic si nepamatuju. Lidi sepisujou paměti, protože si nic nepamatuju. Ale říkal jsem ti, že jsme pak s Leenou šli k jedněm známejm, seděli jsme nahatý v kuchyni a jedli zubní pastu? Neptej se mě, jakej to mělo smysl. Možná to bylo tím, že jsme tehdy ještě pořád nedokázali šoustat. Teda Leena by určitě dokázala, ale já jsem si netroufnul. Ten rok, co jsme spolu, byl úžasnej, úžasnej, tak úžasnej, že je pro mě těžký držet se tématu a povědět ti o Tuule a o Leeně a všech těch ženskejch, s kterýma mi to z nějakýho důvodu neklaplo. Půjdu se projít na Regent Street. Zkusím přijít na to, proč mi neklaplo manželství s Tuulou. Večer je trochu chladnej. Tuula byla moje první láska, dneska bych o ní neměl psát, protože její a moje soužití neskončilo tady v Londýně, skončilo nejdřív v Helsinkách a pak v Dublinu. Leenu jsem nechal v Londýně a utekl přes Paříž do Dublinu. Pozval jsem do Dublinu Tuulu a oběma nám tam došlo, že z našeho manželství už nic nebude. Tuulu jsem miloval. Miloval jsem ji fakt hodně, ale žít jsem s ní nedokázal. Byl jsem jak děcko. Pořád o ní dokážu vyprávět, a to tobě, která jsi mě vyškolila, nebo se

to má prostě tak, že se k sobě hodíme: když mám ptáka ve tvý kundě, cítí se jak doma, v bezpečí, nechce se mu ven. Venku je zima, v baru rozsvítili, budou zavírat. U vedlejšího stolu se řeší box. Vyprávěl jsem ti o Edně Scottové? Jestli ne, někdy ti o ní povím. Proč je pro mě těžší mluvit o Tuule než o Leeně? O tobě se mi mluví snadno, ale o tobě mluvit nemusím. Na tebe čekám. Byl jsem kouknout na striptýz. Viděl jsem všelijak veliký prsa a všelijak tvarovaný kundy. Holky měly dobře stavěný těla, ale všechny čísla byly jedno jak druhý. Holky si dráždily podprdama rozkrok a mě napadlo, že bych si ho vyhonil, v hotelu, ale nic z toho nebude. Leenu jsem jednou ojel hlavní revolveru, když jsem se na nic jiného nezmohl. Tam na striptýzu jsem přemýšlel, jestli bych dovedl šoustat s nima, ale nedovedl. Jsem tvůj muž. Ta Edna Scottová, kterou jsem zmínil, byla jedna děvka. Narazil jsem si ji v Soho, musel jsem jí koupit flašku whisky, odvézt ji taxíkem domů, a když jsem pak slyšel, jak si v kuchyni šušká s nějakým chlápem, vyskočil jsem do závěje a zdrhnul odtamtud. Ukradl jsem Edně oblečení a donesl ho Leeně, protože furt fňukala, že nemá co na sebe. Moc toho pravda nepotřebovala, když se obvykle jen válela v posteli. Šoustalo se nám dobře, aspoň podle mě. Sedím v hotelovém pokoji a piju whisky. Na stolku leží léky, cigarety, rukavice a popelník. Zajímaj tě vůbec tyhle detaily? Říkej si, co chceš, podle mýho nám

manželství šlape dobře, aspoň já jsem teda zatím docela v pohodě a ani ty jsi nepřišla o nervy. Na letišti jsem si dal nějaký maso a pak sendvič v tý kavárně. Při striptýzu jsem přemýšlel, jak mě zbavila zábran: když jsem naposled v Londýně sledoval ty trapný čísla, hned se mi postavil a musel jsem si ho jít na záchod vyhonit. Teď je život daleko jednodušší. S Tuulou nám to v posteli neklapalo. S Leenou jo, ale byla to špatná učitelka. Musím ti to všechno povědět. Musím se zbavit toho, co jsem si přitáhnul z domova. Nenech se otrávit, i když omílám pořád dokola to samý. I v kostele se každou neděli zpívá ta samá liturgie a považuje se to za účinnou aktivitu pro povznesení duše. Celý dva měsíce se budu každé večer modlit za Rosalindu a Meliandu. A nikomu neřeknu, kdo Rosalinda a Melianda jsou. Budu myslet na jejich rozkošný nosánky a s tím usínat, mezi nima. Nejtěžší ze všeho je vyprávět o Marjuce. My dva jsme se seznámili, když jsem byl s Marjukkou, nepamatuju si jak, ale tys mi to vyprávěla. Šlas od Studentskýho domu a já se tam potácel kolem stánku s párkama a začal na tebe pokřikovat, že jsem ztratil klíče a jestli bych u tebe mohl přespát, a tys mi řekla, že klidně jo, ale pod podmínkou, řeklas, že nic nebude. Druhej den jsem si k tobě do garsonky ve Wallinově uličce dotáhnul psací stroj a Websterův slovník a zabydlel se tam. Byl to tak mrňavej pokoj, že když přišel na návštěvu Kutuharju, museli jsme dát židli na postel, aby se

mohl jít na balkon vychrchat. Pak jsme bydleli měsíc ve čtvrti Leppävaara v bytě toho ekonoma, pak v Tallinnu v přímořské části Merivälja a potom už ve vlastním na helsinském ostrově Kulosaari. Marjukka nejdřív proti rozvodu protestovala, ale když jsem slíbil, že ji vezmu na mejdan do prezidentského paláce, podvolila se. Taková byla: teprv až jsme seděli u stolu v naší drahý zesnulý Hanse a vyjednávali se soudcem, pochopil jsem, že Marjukka nikdy nemilovala mě, ale jen mé jméno. S Marjukkou jsem se oženil proto, že mi přišla hezká, a pak měla takovou pověst, že nikomu nedá. Ta, která nedá nikomu, musí dát mně. Ale nemluvil bych pravdu, kdybych neuznal, že jsme s Marjukkou zažili i pěkný období: byli jsme šťastný, ani ne jeden kvůli druhému jako spíš kvůli tomu, že jsme žili a viděli a slyšeli. Svět byl krásný. A když byl svět krásný, byl jsem na Marjukku hrdý. Ale pak šlo všechno do kopru, nebudu o tom mluvit, teď jsem v Londýně, ty v Helsinkách, a tenhle pokoj nemá jiný okna než zrcadla. Sluší mi to a usmívám se na tebe. Ty už určitě spíš. Brýle leží na šicím stroji. Pozítří teda odjedu do Dublinu. Tam jsem pobýval jak s Tuulou, tak s Marjukkou. V obou případech se naše manželství už rozpadalo, a až pak budu v Dublinu, povím ti víc o těchhle událostech, který nám můžou oběma pomoci, a pomůžou, i kdybych o nich nepověděl. Ty si myslíš, že se ti snažím utýct. Nesnažím. Ale nesnažím se ani najít